

aktualno

Most med krščanstvom in muslimanstvom

VOJAN RUS
Porentova 1
SI-1000 Ljubljana

Po prejšnjih parcialnih besednih akrobacijah se je (Delo, 20. 3. 2006) Slavoj Žižek podal v središče sedanjega in prihodnjega človeštva: zaostreni odnosi med krščanskim in muslimanskim svetom. Kot običajno, je tudi sedaj enostranski in nezdgovinski: edina rešitev za krščanstvo in muslimanstvo, ki sta ozka in nazadnjaška, naj bi bil ateistični liberalizem, ki da je absolutno zagotovilo svobode vsem. Pravljice!

Zaostreni odnosi med deli krščanstva in muslimanstva bi lahko v naslednjem stoletju močno škodili Evropi in človeštvu, ker zajemata ti dve religiji skoraj tri milijarde ljudi in prekrivata najvažnejše dele človeštva (najvažnejša morska in suhozemna pota; glavne zaloge petroleja).

Objava Mohamedovih karikatur v evropskih medijih in v Mladini ni prispevek svobodi, niti pravemu, zrelemu liberalizmu – kot to niso bile objave krščanske Marije s podgano v naročju. Vse te objave so na ravni neuke, zgodnje pubertetne provokacije, ki ne ve ničesar o človeški naravi in zgodovini; neznanje pa ni svoboda, ampak sužnost predsodkom med kristjani in muslimani. Odločna odklonitev nasilij nad danskimi ambasadami je zelo utemeljena, ker tudi to ni izhod iz zaostritev v boljše odnose muslimani – kristjani. Toda prerasti bi morali tako primitivno protikrščansko propagando, (ker z njo Evropejci niti sebe ne razumemo), kot primitivno protimuslimansko propagando (ker z njo Evropejci po lastni neumnosti potiskamo še neopredeljeno muslimansko večino v naročje terorizma; in to lahko drago plačamo!)

Uradna evropska politika in ideologija je ob teh karikaturah in nasiljih zopet pokazala svojo sedanjo duhovno nemoč (kot ob propadu evropske ustavne pogodbe; ali glede humaniziranja precej divje svetovne globalizacije; ali nemoč svetovati Vzhodni Evropi optimalno pot iz stalinizma). Žižkovi recepti so samo del te nemoči.

Med pozitivnimi izjemami je britanski prestolonaslednik, ki utemeljeno svetuje graditev mostov med kristjani in muslimani. Ti mostovi pa se lahko gradijo samo s poglobljanjem medsebojnega znanja med muslimani in kristjani v družboslovju, v vsem šolstvu in v medijih ter v odstranjevanju stoletnih predsodkov. Trden izhod in trden most v boljšo prihodnost je samo v poglobljenem spoznavanju večplastnosti in notranje različnosti krščanstva in muslimanstva; to spoznanje pa izvira samo iz natančnega branja temeljnih krščanskih in muslimanskih knjig, iz poznavanja zgodovine obeh religij in njihove primerjave z drugimi kulturami. Samo nekaj primerov!

Marija s podgano v naročju je primer zgodnje pubertetske neukosti, da krščanski evangeliji predstavljajo pomemben zgodovinski napredek v vrednotenju žena (kar bi moralo navduševati prave liberalce, saj so žene marsikje podrejene tudi v sodobnem svetu); napredek tudi v primerjavi z visoko starogrško filozofijo in družbo. Ne samo kot matere, ampak tudi kot vrhunsko pogumne in zveste partnerke v najtežjih kriznih situacijah humanih gibanj: ko se ob prvi veliki krizi krščanstva – ob obsodbi in križanju

Jezusa – njegovi najbližji sodelavci skoraj vsi razbeže, ostaneta zvesti dve ženi. Take afirmacije žene kot matere in kot partnerke v težavnem humanem boju ni nikjer v grški filozofiji.

Niti v njej niti v kasnejši filozofiji ni tako močnega poudarka glede integritete otroka, kot v evangelijih: ali ni še danes osvobajanje otrok od strahov in trpinčenj del pristnega liberalizma?

Pomembna je Žižkova ugotovitev, da je za etično delovanje posameznika povsem zadosten temelj njegova zavest. Pri tem ostaneta nejasni dve vprašanji: ali imajo vest samo ateisti, ali je vest samo spoznanje? Na obe vprašanji pa vse do danes najbolje odgovarja apostol Pavel: vesti nimajo samo kristjani in Židje, ampak prav vsi ljudje, tudi "barbari" (ta ugotovitev je najtrdnejši temelj za liberalno toleranco in spoštovanje vseh ljudi vseh "svetovnih nazorov"); vest je tudi spoznanje, toda humana ljubezen je nad spoznanjem (dodajmo: ni zadosti, da spoznam situacijo, ampak mi plodni dejavni izhod iz nje zgradi šele vrednotenje – cilj; tega dojemam s humano ljubeznijo).

Ateizem je zelo ozek, ker je po lastni opredelitvi samo zanikanje boga; ni zastavljanje pozitivnih človeških vrednot – ciljev; je (zlasti danes) že anahronizem, ker ima človeštvo že skupni pozitivni program temeljnih vrednot v človekovih pravicah OZN, (ki imajo povsem zgodovinsko preverljivo, izkustveno osnovo).

Pravi liberallec – znalec bi moral tudi ceniti, da je bilo v celotnem zgodovinskem preseku v praktičnem muslimanstvu dosti tolerance do drugih verstev in dosti socialne solidarnosti, ki je del svobode za siromašne. Toleranca muslimanov do kristjanov in do Židov ni bila idealna, vendar je bila realna in visoko kulturno utemeljena, da so kristjani in Židje "ljudje knjige". Drži pa kritika (ene) skupne plasti praktičnega krščanstva in muslimanstva: vladajoči pripadniki obeh ver so pogosto podrejali člane svoje in drugih ver.

Žižek vzvišeno, pokroviteljsko zagotavlja svobodo muslimanom in kristjanom. Ali so to tudi obeti za nas, nosilce znanstvenega in antifašističnega humanizma, izraženega v človekovih pravicah OZN? "Liberalci" iz Žižkovega kroga in njim sorodni "ateisti" so namreč prav nas 35 let najbolj preganjali!